

Motion till riksdagen 2016/17:32

av Robert Hannah m.fl. (L, KD, M, C)

med anledning av prop. 2015/16:180 En ny lag om personnamn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att i samband med skilsmässa ta den andra makens efternamn med hans eller hennes medgivande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitala ansökningar i namnrenden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den enskilda människans frihet att utforma sitt eget namn behöver öka. Den svenska namnlagen är föråldrad och delvis osystematiskt utformad, och har skapat många hinder i vardagen för människor att bära det namn de själva vill. Därför behövs en grundläggande reformering av namnlagen.

Alliansen välkomnar att regeringen nu lagt fram ett förslag till en helt ny lag om personnamn. Förslaget leder till betydande liberaliseringar samtidigt som det administrativa regelverket blir mer enhetligt. Några av de viktigaste nyheterna är att de vanligaste efternamnen i Sverige blir fria att förvärva för alla, att hindren mot att ändra namn flera gånger tas bort och att möjligheten att förvärva ett dubbelt efternamn äntligen återinförs.

Förslagen bygger i allt väsentligt på det betänkande (SOU 2013:35) som lades fram av den parlamentariska namnlagskommittén, och vi stöder i huvudsak propositionen. Det finns dock två punkter där förändringar och förtydliganden bör göras.

Namnlagskommittén föreslog att det ska finnas en möjlighet att i samband med en äktenskapsskillnad förvärva sin makes efternamn som ett led i ett dubbelt efternamn, om maken samtycker till detta. En sådan situation skulle exempelvis kunna bli aktuell om en person, som inte tidigare har förvärvat sin makes efternamn, på så vis kan uppnå namngemenskap med de gemensamma barnen.

Regeringen går inte vidare med detta förslag. Som skäl anförs (prop. s. 37) att makarna ju hade kunnat uppnå namngemenskap under äktenskapet, samt att det lär vara mycket ovanligt med sådana önskemål.

Vi anser inte att dessa motiveringar är hållbara. Önskemålet om namngemenskap med de gemensamma barnen kan bli starkare i samband med en skilsmässa, just på grund av att äktenskapet upplöses. Dessutom: att en situation är sällsynt är definitivt inte ett skäl för att begränsa individens valmöjligheter.

Regeringen bör alltså återkomma till riksdagen med kompletterande lagförslag som följer Namnlagskommitténs förslag i denna del.

Vidare anser vi att det vore självklart att i samband med den nya lagstiftningen tydligt markera att ansökningar i namnären den normalt ska lämnas elektroniskt. Det är ofrånkomligt att en ansökan behöver göras skriftligt, men i förarbetena (s. 126) nämns bara kortfattat att "[det inte finns] hinder mot att den ges in elektroniskt". En sådan formulering är alldeles för defensiv, särskilt med tanke på att hela ansvaret för namnären den läggs på Skatteverket som i andra sammanhang har kommit långt med digitalisering.

Införandet av ny lagstiftning är en naturlig tidpunkt för att övergå till principen att digital ansökan i namnären den ska vara huvudregel. Skriftlig ansökan på papper ska ses som en undantagslösning för dem som inte kan eller vill ansöka elektroniskt. Riksdagen bör därför uttala att den förväntar sig att regeringen på lämpligt sätt – t.ex. i regleringsbrevet för 2017 – agerar för att säkerställa att Skatteverket fullt ut tar till vara möjligheten till digital hantering av namnären den. Någon författningsändring torde i denna del inte behövas.

Robert Hannah (L)

Caroline Szyber (KD)

Ola Johansson (C)

Ewa Thalén Finné (M)